

Sygn. akt VI U 339/12

WYROK W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2014 r.

Sąd Rejonowy w Białymstoku Wydział VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie

Przewodniczący SSR Maciej Łukasiewicz

Protokolant Mariola Drozdowska

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

z udziałem zainteresowanej M. R.

o zasiłek chorobowy

na skutek odwołania A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 10 maja 2012 r. sygn. 010000/603/6000/75791/
(...)

Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala iż A. B. nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie wypłaconego M. R. zasiłku chorobowego za okres od 13 do 26 kwietnia 2012 r. ani odsetek od tego zasiłku

VI U 339/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10.05.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zobowiązał A. B. do zwrotu nieprawnie pobranych przez M. R. świadczeń wraz z odsetkami. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że z uwagi na ustalenie decyzją ZUS iż M. R. nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w charakterze pracownika u A. B., pobrany przez nią zasiłek chorobowy jako nienależny podlega zwrotowi. Wypłata zasiłku wynikała z nierzetelnej dokumentacji płatnika składek przedstawionej ZUS, płatnik więc ponosi odpowiedzialność za zwrot świadczenia.

Od decyzji powyższej odwołanie wniosła A. B.. Wskazała, że nie jest trafna i zaskarżona została decyzja stwierdzająca brak podlegania ubezpieczeniu przez M. R..

Zainteresowana M. R. powiadomiona o terminie rozprawy (wydruk EPO k. 45) nie zajęła stanowiska w sprawie.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w decyzji.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Decyzją z dnia 30.04.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że zainteresowana nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik odwołującej. Organ rentowy przyjął, że umowa o pracę została zawarta jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a nie faktycznego wykonywania pracy zgodnie z umową. Sprawa z odwołania od tej decyzji toczyła się w Sądzie Okręgowym w B. (sygn. akt V U 854/12), zakończyła się prawomocnym wyrokiem oddalającym odwołanie. W uzasadnieniu powyższego wyroku sąd wskazał, że nie zostało udokumentowane faktyczne wykonywanie pracy przez zainteresowaną. Sąd Okręgowy podzielił więc stanowisko organu rentowego o zawarciu umowy w celu wyłącznie uzyskania świadczeń, a nie faktycznego świadczenia pracy w ramach umowy o pracę. Zgodnie z art. 365§1 k.p.c. prawomocne orzeczenie wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Wyrok SO wiązał więc sąd w niniejszej sprawie w zakresie ustalenia, że strony stosunku pracy świadomie zawarły pozorną umowę o pracę celem uzyskania nienależnych świadczeń. Dodatkowo, nawet gdyby strony nie wniosły odwołania od decyzji ZUS, sąd byłby związany ostateczną decyzją organu rentowego (wyrok SN z dnia 10 czerwca 2008 r., I UK 376/07, OSNP 2009/21-22/295 i cytowane tam orzecznictwo).

Uregulowania dotyczące zwrotu nienależnie pobranych świadczeń zawiera zarówno ustawa o świadczeniach pieniężnych w razie choroby macierzyństwa (tj. Dz.U. z 2014 r., poz. 159 ze zm. – dalej zwana ustawą zasiłkową), jak też ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 z późn. zm. - dalej zwana ustawą o sus). Należało zatem rozstrzygnąć, które z przepisów powinny mieć zastosowanie w niniejszej sprawie. W art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej wskazano, że jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17 i art. 59 ust. 6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących oraz z innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściąganiu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Zgodnie zaś z regulacją art. 84 ust. 1 ustawy o sus osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Natomiast z art. 84 ust. 6 te same ustawy wynika, że jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

Należy zgodzić się z poglądem wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2012 r., I UK 194/11, LEX 1227962, oraz w wyroku z dnia 19.02.2014 r., I UK 331/13, LEX 1446442, wskazującym że art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej nie stanowi przepisu szczególnego w stosunku do art. 84 ust. 2 ustawy o sus w tym znaczeniu, że wyłącza stosowanie tego ostatniego przepisu do nienależnie pobranych zasiłków chorobowych. Przepis art. 66 ust. 2 ustawy zasiłkowej określa w szczególności zasady potrącenia oraz egzekucji, nie wyłącza natomiast stosowania definicji nienależnie pobranych świadczeń, wynikającej z art. 84 ust. 2, do nienależnie pobranych zasiłków chorobowych. W art. 84 ust. 2 pkt 1 i 2 wskazano jakie świadczenia uważa się za nienależne. Są to świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania oraz świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. Pobrane przez M. R. świadczenia były więc nienależne, gdyż zostały wypłacone w wyniku świadomego wprowadzenia ZUS w błąd przez strony umowy co do istnienia obowiązkowego ubezpieczenia. Przesądza to kwestię odpowiedzialności za zwrot świadczenia od osoby która świadczenie to pobrała, a więc od M. R..

Odpowiedzialność pracodawcy organ rentowy opierał na treści art. 84 ust. 6 ustawy o sus. Stanowisko to jednak nie jest zasadne. Jak bowiem wskazał SN w uzasadnieniu wyroków z dnia 17 stycznia 2012 r., I UK 194/11, LEX 1227962 i z dnia 6.08.2013 r., II UK 11/13, LEX 1375189 oraz z dnia 10 czerwca 2008 r., I UK 376/07, OSNP 2009/21-22/295, celem regulacji wynikającej z art. 84 ust. 6 ustawy o sus jest umożliwienie organowi rentowemu odzyskania świadczeń, które

bez jego winy zostały nienależnie wypłacone bądź zawyżone, a nie ma przy tym podstaw, aby uznać, że pobierająca je osoba zobowiązana byłaby do ich zwrotu według zasad wynikających z art. 84 ust. 1 i 2 ustawy o sus. Organ rentowy ma w takiej sytuacji podstawę do żądania zwrotu nadpłaconych kwot od odpowiedzialnego za zaistnienie takiej sytuacji płatnika składek, od którego pochodziły nieprawdziwe informacje prowadzące do wypłacenia nienależnych świadczeń. Obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczeń społecznych obciąża, na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy systemowej, płatnika składek tylko wówczas, gdy ich pobranie spowodowane zostało przekazaniem przez niego nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, a jednocześnie brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu od osoby, której faktycznie świadczenia te wypłacono, bowiem nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 tej ustawy. Zasadą wynikającą z art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest, że obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia ciąży na osobie, która je pobrała. Jeżeli zatem spełnione zostały określone w art. 84 ust. 2 tej ustawy o sus przesłanki do uznania świadczenia za pobrane nienależnie, to obowiązana do jego zwrotu jest osoba, której świadczenie wypłacono. Tym samym art. 84 ust. 6 zawarty w tej samej ustawie i odnoszący się również do zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia nie dotyczy powyżej opisanej sytuacji (w której zastosowanie powinien znaleźć art. 84 ust. 2). Podmiot, do którego jest adresowany art. 84 ust. 6 ustawy systemowej, tj. płatnik składek, nie może być zobowiązany do zwrotu kwot świadczeń pobranych nienależnie przez inną osobę w sytuacji, gdy obowiązujące przepisy umożliwiają dochodzenie zwrotu od osoby, której świadczenia faktycznie wypłacono.

Taka właśnie sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie, gdyż osoba która pobrała zawyżony zasiłek chorobowy, a więc zainteresowana, jak wskazano powyżej ponosi odpowiedzialność za zwrot pobranego zasiłku.

Mając powyższe na uwadze należało w zmienić zaskarżoną decyzję, uznając, że A. B. nie jest zobowiązana do zwrotu spornego świadczenia. Wobec tego, na

mocy art. 47714 § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.